

HOE KIJKEN DE EERSTE ALUMNI TERUG OP DE AD PPKE?

DE (INTERPROFESSIONELE ROL) VAN PEDAGOGISCH PROFESSIONALS IN HET DOMEIN KIND EN EDUCATIE

In september 2016 startte de associate degree Pedagogisch Professional Kind en Educatie (ad PPKE) van Campus Kind en Educatie. Een opleiding waarin studenten zich ontwikkelen als pedagogisch professional in het domein kind en educatie. Een functie of rol die zich onder meer richt op het versterken van interprofessionele verbindingen tussen beroepsgroepen in dat domein. Inmiddels zijn er drie cohorten studenten afgestudeerd. Waar zijn zij terecht gekomen? Wat zijn hun ervaringen als PPKE'er, welke rol vervullen ze als het gaat om interprofessioneel samenwerken? Om antwoord te krijgen op dit soort vragen, voeren Emma Nitert en Trynke Keuning van Hogeschool KPZ, in samenwerking met PACT voor Kindcentra, onderzoek uit onder alumni en studenten van de ad PPKE. In dit artikel geven zij alvast een doorkijkje naar de eerste bevindingen.

WAARTOE WORDT DE PPKE'ER OPGELEID?

De ad-opleiding PPKE, die vanaf september 2021 ad Pedagogisch Educatief Professional (PEP) gaat heten, is een tweejarige hbo-opleiding waar studenten worden opgeleid tot pedagogisch professional op niveau 5. De opleiding leidt op voor functies en rollen binnen het onderwijs, kinderopvang, welzijn en jeugdhulp (zie ook kader). Studenten leren om vanuit specifieke kennis en vaardigheden een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van kinderen van 0 - 18 jaar en worden zo opgeleid voor de toekomst: professionals die in staat zijn grenzen tussen sectoren onderwijs, opvang, welzijn en jeugdhulp te overbruggen.

Tijdens de opleiding PPKE is het verplicht om ten minste twee dagen per week betaald of onbetaald te werken in één van de genoemde sectoren. Dit kan een plek zijn waar de student voor de opleiding al werkte of stage liep of er wordt – als de student niet al werkzaam is in één van deze sectoren – een nieuwe praktijkplaats gezocht.

GEDURENDE DE OPLEIDING ONTWIKKELT IEDERE STUDENT ZICH IN VIER ROLLEN:

1. Die van een sterke pedagoog met oog voor kinderen, kennis van ontwikkelings- en leerlijnen, die goed kan observeren en in gesprek kan gaan met kinderen en andere professionals. Die weet waar en hoe hij bij de ontwikkeling van een kind kan aansluiten om het kind verder te helpen.
2. In de rol van verbinder, waarbij uitgegaan wordt van het principe dat één professional nooit alle expertise in huis heeft om een kind te ondersteunen bij zijn ontwikkeling. Er is altijd samenwerking nodig tussen verschillende professionals.
3. In de rol van vormgever die zinvolle activiteiten ontwerpt om de ontwikkeling van kinderen te stimuleren.
4. Tot slot de rol van initiator, waarin bruggen bouwen en interprofessioneel denken en werken in het belang van de ontwikkeling van het kind centraal staan. De pedagogisch professional toont hiermee zijn creativiteit en ondernemende houding.

AANLEIDING EN DOEL ONDERZOEK

Het werkveld kind en educatie is momenteel volop in ontwikkeling. Binnen de kinderopvang is er bijvoorbeeld vraag naar hbo-opgeleide professionals. Binnen po-, v(s)o- en mbo-scholen worden onderwijsondersteunende functies en rollen anders vormgegeven. Ontwikkelingen die hieraan ten grondslag liggen zijn onder andere de Wet passend onderwijs, gepersonaliseerd leren, automatisering en digitalisering en werkdruk-verminderende maatregelen. Ook is er de opmars van Integrale Kindcentra (IKC). De 'schotten' tussen de sectoren onderwijs, opvang, jeugdhulp en welzijn vervagen en er is meer sprake van integratie. Er wordt niet alleen meer vanuit één discipline naar een kind gekeken; juist een brede blik op de ontwikkeling van het kind is belangrijk om kinderen optimale ontwikkelingskansen te bieden. Dit vraagt om een andere manier van werken en denken maar ook om nieuwe beroepsrollen. De opleiding PPKE speelt in op deze ontwikkelingen en leidt studenten op voor nieuwe beroepsrollen. Nu de opleiding een tijdje loopt, is het tijd om te onderzoeken hoe de opleiding wordt gewaardeerd en of de studenten daadwerkelijk worden ingezet in nieuwe interprofessionele beroepsrollen.

In oktober 2020 is daarom een onderzoek gestart naar de ontwikkeling van de huidige en toekomstige beroepsrollen van Pedagogisch Professionals Kind en Educatie. De resultaten van dit onderzoek geven enerzijds inzicht in de ontwikkelkansen die er liggen voor de opleiding en anderzijds in de mogelijke manieren waarop een pedagogisch professional ingezet kan worden in het werkveld.

ONLINE VRAGENLIJST EN INTERVIEWS

Er is een digitale vragenlijst uitgezet onder studenten en alumni. De hoge respons van 106 (van de 192) studenten en 88 (van de 122) studenten laat de betrokkenheid van studenten en alumni bij de opleiding zien. De resultaten van de vragenlijst geven eerste inzichten in de loopbaan van PPKE'ers, de invulling van hun beroep en de tevredenheid over de opleiding. Om nog meer inzicht te krijgen, zijn er vervolgens twaalf interviews gehouden met studenten en alumni die ieder op een andere manier invulling geven aan hun rol als (aankomend) pedagogisch professional.

EERSTE BEVINDINGEN

Het grootste deel van de PPKE'ers heeft voorafgaand aan de PPKE een mbo-opleiding afgerond, veelal pedagogisch of maatschappelijk werk of een opleiding tot onderwijsassistent.

Daarnaast komt er een deel van de havo en een deel uit een heel andere sector, bijvoorbeeld de financiële- of gezondheidssector. Zij hebben met behulp van de opleiding een carrièreswitch gemaakt.

PROFIELSCHETSEN

De onderzoeksresultaten laten zien dat er verschillende 'profielen' in de loopbaan van PPKE'ers te onderscheiden zijn. Een groep PPKE'ers doet tijdens- en na de opleiding hetzelfde werk als voorafgaand aan de opleiding. Een eerstejaars student werkte bijvoorbeeld voorafgaand aan de opleiding als pedagogisch medewerker op een kinderdagverblijf en doet dit werk nu ook tijdens de opleiding.

Eerstejaars student: *'Ik werk al tien jaar in de kinderopvang. Sinds februari werk ik op een nieuwe plek in de opvang op een integraal kindcentrum. Ik merk dat ik nog niet echt andere taken heb dan ik had voor de opleiding, maar er zijn denk ik wel kansen. Zeker omdat in dit kindcentrum nog wat op eilandjes wordt gewerkt. Het is alleen nog lastig voor mij, mijn leidinggevende en collega's om te bedenken wat ik zou kunnen doen.'*

Daarnaast is er een groep studenten die door de opleiding iets van functie verandert binnen de eigen organisatie, een onderwijsassistent die nu bijvoorbeeld de functie van leraarondersteuner heeft gekregen, of een pedagogisch medewerker die extra taken heeft gekregen of bijvoorbeeld werkzaam is als pedagogisch coach.

Tweedejaars student: *'Ik werk nu op een vve-peutergroep en op een bso. Door de opleiding wordt me steeds vaker de vraag gesteld: Goh, wil jij dat misschien doen? Bijvoorbeeld het coachen van collega's, gesprekken voeren met ouders en samenwerking opzoeken met andere instanties.'*

Tenslotte is er een groep PPKE'ers die een meer hybride of combinatierol heeft gekregen, dat wil zeggen dat ze op verschillende plekken in een organisatie werkzaam zijn, bijvoorbeeld bij een integraal kindcentrum in zowel het onderwijs als in de opvang bij de bso of voorschoolse opvang. Deze laatste groep is tot nu toe het kleinst. De verwachting is wel dat deze groep in de komende jaren nog groter gaat worden door de groei van kindcentra in de regio.

Tweedejaars student: *'Ik sta één dag in de week voor de klas. Ik word dan ingezet vanuit de werkdruk-verlagende middelen. Daarnaast ondersteun ik op school de kinderen die extra hulp nodig hebben. Ook werk ik op de bso. Daar denk ik onder andere mee over de kernconcepten. We zijn nu bijvoorbeeld bezig om de doorgaande lijn tussen bso en school wat gestroomlijnder te laten verlopen. We proberen onder andere meer informatie uit te wisselen over de kinderen die we begeleiden.'*

ZOEKTOCHT DOOR HET WERKVELD

Zowel studenten als alumni geven aan dat hun werkgevers soms nog wel zoekende zijn in hoe ze de rol van pedagogisch professional binnen hun organisatie kunnen vormgeven. Dit is misschien ook wel begrijpelijk, omdat het gaat om een nieuwe rol tussen de al bestaande functies binnen het domein kind en educatie. Wat een leraar of pedagogisch medewerker precies kan en doet, is vaak heel helder, maar waarvoor kun je zo'n nieuwe professional nou inzetten?

Hierbij spelen ook zaken als salaris en doorgroei-mogelijkheden een rol. Er zijn grote verschillen tussen organisaties in hoe PPKE'ers worden ingezet en beloond. Veelal hangt het af van de visie van een organisatie of bestuur op interprofessioneel werken en het anders organiseren of inzetten van personeel.

TEVREDEN OVER DE OPLEIDING

Of PPKE'ers nu nagenoeg dezelfde taken uitvoeren als voor de opleiding of dat ze in een nieuwe rol of functie zijn gekomen, vrijwel alle studenten en alumni zijn tevreden over wat de opleiding hun gebracht heeft. Zo geven ze onder andere aan dat de opleiding hun meer kennis en verdieping geeft en dat ze geleerd hebben om vanuit een breder perspectief te kijken. Dit heeft hun ook meer zelfvertrouwen gegeven.

Alumna: 'Ik herken de vier rollen van de opleiding in mijn werk als ib'er 0 - 4 jaar en pedagogisch coach. Ik ben bijvoorbeeld continue aan het kijken naar: hoe leg ik lijnen en verbindingen? Hoe zorg ik voor draagvlak? En ik probeer de pedagogisch medewerkers ook het brede perspectief mee te geven. Een kind komt namelijk bij jou op de bso, maar die heeft al een hele dag op school gehad. Die komt uit een bepaalde thuissituatie en een bepaalde wijk. En dat heeft allemaal invloed op hoe het kind bij jou op de bso aanwezig is.'

Tweedejaars student: 'Als ik nu bijvoorbeeld een netwerkgesprek heb, voel ik me zoveel steviger in mijn schoenen staan. Door alle ervaring die ik had wist ik al heel veel, maar nu kan ik het ook beter onderbouwen en stappen nemen. Ik laat me ook niet zo snel op een ander pad brengen, omdat ik nu gewoon zelf de kennis heb, ik weet waar ik het over hebt. Dat straalt je dan ook uit.'

Natuurlijk zijn er ook verbeterpunten te noemen voor de opleiding. Zo merken studenten op dat er veel aandacht is voor het naar schoolgaande kind van 4 - 12 jaar, maar minder voor bijvoorbeeld baby's, kinderen in speciaal (basis)onderwijs of voortgezet onderwijs. Ook mag er volgens hen nog

meer informatie gegeven worden over de sectoren welzijn en jeugdhulp. Dit zijn onderwerpen waar de opleiding zich verder in kan ontwikkelen.

TOT SLOT

Voor de zomervakantie verwachten we het volledige rapport te kunnen presenteren. De resultaten zullen worden gebruikt in de opleiding en worden gedeeld met het werkveld. We hopen dat de voorbeelden een inspiratie zijn voor organisaties en studenten die zoekende zijn naar hoe ze de rol van pedagogisch professional willen vormgeven.

OVER DE AUTEURS

Emma Nitert is werkzaam als docent bij de associate degree Pedagogisch Professional Kind en Educatie (PPKE) bij Hogeschool KPZ. Ze doet daarnaast vanuit het Kenniscentrum onderzoek binnen het thema interprofessioneel werken.

Trynke Keuning is als postdoctoral researcher verbonden aan Hogeschool KPZ en doet onderzoek naar interprofessionele samenwerking in het domein kind en educatie. Ze is als deelprojectleider verbonden aan het Innovatiecluster Kind en Educatie. Trynke is programmaleider Interprofessionele samenwerking Kennis- en Innovatiecentrum en kerndocent in de master MLIKE.

VERDER LEZEN

- <https://www.pactvoorkindcentra.nl/>
- <https://www.kpz.nl/studeren/ad-pedagogisch-educatief-professional/>
- <https://www.kpz.nl/publicaties/>